

Asia: VN/17361/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin

Lausunnonantajan lausunto - Asetusta koskevat kysymykset

1. Onko avustuksen määräytymistä ja laskentatapaa koskevat lähtökohdat mielestänne perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia? (Erityisesti: avustuksen määräytyminen laskennallisesti toiminnan volyymia kuvaavien tietojen perusteella, yksikkökorvauksen tason määrittämistä koskevat periaatteet, mahdollisuus harkinnanvaraiseen lisäävustukseen)

Jyväskylän kaupungilla ei ole huomautettavaa itse avustusta koskevaan lainsäädäntöön ja sääntelyyn. Asetusluonnoksen mukaan valtionavustus tullaan myöntämään laskennallisin perustein siten, että se myönnetään testauksen, jäljittämisen, rokottamisen ja hoidon kustannuksiin, ja se perustuu keskimääräisten kustannusten perusteella määritettyyn toimintokohtaiseen korvaushintaan sekä toimintokohtaiseen volyymiin, esimerkiksi testien määrään.

Jyväskylän kaupungin mukaan avustuksen laskentaperusteet eivät huomioi kunnille täysimääräisesti koronatilanteen hoitamisesta syntyneitä kustannuksia, koska kaikille kunnille yhteistä yksikkökustannuksiin perustuvaa korvaustasoa on mahdoton asettaa niin, että kuntien koronasta aiheutuneen tautitilanteen vaatiman hoidon kustannukset tulevat huomioiduiksi. Tämän lisäksi asetuseruonnoksessa esitetään, että toimintokohtaisia yksikkökustannuksia korvataan vain 40-65 %:sti keskimääräisestä kustannustasosta. Tätä korvauksen vastaavuutta ja riittävyttä on tässä tilanteessa arvioitava kriittisesti. Korvaustaso tulee asettaa todellisen yksikköhinnan suuruiseksi. Yksikköhintojen osalta asetuseruonnoksessa erityisesti testauksen yksikköhinta on alimitoitettu suhteessa testaamisesta aiheutuneisiin todellisiin kustannuksiin. Asetuseruonnosta tulee muuttaa niin, että testauksen yksikköhintaa korotetaan.

Jyväskylän kaupunki pyytää huomioimaan, että erityisesti suurissa kaupungeissa, kuten Jyväskylässä, jossa tartuntamäärät ovat olleet suurempia, jäljittämiseen on jouduttu resursoimaan merkittävästi lisää henkilökuntaa nykyisen lisäksi. Toiminnan ollessa jatkuvaa (24/7) on syntynyt uusia välillisiä kustannuksia, esimerkiksi tila- ja laitekustannuksia, jotka tulee huomioida avustuksessa. Lisäksi tänä vuonna koronapotilaat on hoidettu pääsääntöisesti kaupungin oman henkilökunnan toimesta ja lisäkustannuksia on tullut esim. suojavarustehankinnoista.

Lisäksi Jyväskylän kaupunki korostaa, että asetusluonnoksessa koronapandemiasta aiheutuviksi välittömiksi kustannuksiksi ei lueta pandemian hoidosta aiheutunutta palvelu- ja hoitovelkaa. Asetusluonnoksen perustelumuistiossa ei kerrota, minkä suuruisena ja milloin hoitovelkaan liittyvät kustannukset arvioidaan ja korvataan. Välittömistä covid-19-kustannuksista tästä syystä vähennettävän korvauksen perusteita tai suuruutta ei myöskään pystytä arvioimaan. Hoito- ja palveluvelan aiheuttamat kustannukset tulee ottaa huomioon korvausperusteissa.

Pitkittynyt pandemian hoito vaikeuttaa merkittävästi sosiaali- ja terveystalouden perustehtävien hoitamista. Tämä tulee ottaa huomioon asetusluonnoksen laskentaperusteissa. Jyväskylän kaupungin avosairaanhoidossa on jouduttu keskittämään erityisesti hoitajaresursseja koronapandemian hoitoon, minkä vuoksi kiireettömiä hoitaja-aikoja on pystytty tarjoamaan huomattavasti normaalitilannetta vähemmän. Tämä on johtanut vääjäämättä hoitovelan kasvuun ja tulee varsinaisesti konkretisoitumaan vasta pandemian jälkeen. Kysynnän kasvu näkyy hoitopääsyaikojen pitenemisenä. Myös tiukentuneet suojainmääräykset ovat lyhentäneet hoitoaikoja ja lisäävät näin ollen hoitojonoja.

Lisäksi vuodelle 2021 kunnille päätetyt ja myönnetty tilapäiset kertaluontoiset valtionosuuden ja yhteisöveron korotukset kompensoivat mm. Jyväskylän kaupungille koronatilanteesta aiheutuvia verotulojen menetyksiä, työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden suluista aiheutuvia maksutulojen menetyksiä sekä maan myyntivoittojen menetyksiä. Näin ollen niiden ei voida katsoa korvaavan päällekkäisesti koronan aiheuttamaa kustannusten kasvua sosiaali- ja terveystalouden palveluissa.

Koronasta aiheutuvien kustannuksien korvaamisessa kunnille on myös huomioitava 2023 alusta voimaan tulevan hyvinvointialueuudistukseen liittyvä rahoituksen siirtolaskelma, joka perustuu kuntien palvelukohtaisiin nettokustannuksiin vuosilta 2021 ja 2022. Jotta koronakustannukset ja korona-avustukset eivät vääristäisi uudistukseen liittyvää laskentaa, tulisi avustusten kohdentua mahdollisimman tarkasti kustannusten mukaan. Silloin siirtyvien tehtävien nettokulut eivät vääristy koronan seurauksena ja uudistukseen liittyvä rahoituksen siirto saadaan laskettua oikein. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että avustus kohdentuu mahdollisimman tarkasti toteutuneiden kulujen mukaan sekä koko maan tasolla, että kuntakohtaisesti. Jos avustus ei kohdennu syntyneiden lisäkulujen mukaisesti, syntyy riski, että kunnista siirtyy hyvinvointialueille joko liian vähän tai liian paljon rahoitusta. Huomionarvoista siirtolaskelmissa on myös se, että korona heijastusvaikutuksineen aiheuttaa merkittäviä välillisiä lisäkustannuksia ja tulonmenetyksiä välittömien koronan hoitokulujen lisäksi.

2. Onko avustuksen saajatahoa koskeva sääntely (3 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Kyllä

Kommentit

-

3. Onko testaukseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (5 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Kyllä

Kommentit

-

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida testauksen yksikkökorvausta määrittäessään?

-

4. Onko jäljittämiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (6 § ja 9 §) onnistunut? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Kyllä

Kommentit

-

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida jäljittämisen yksikkökorvausta määrittäessään?

-

5. Onko rokottamiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (7 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Kyllä

Kommentit

-

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida rokottamisen yksikkökorvausta määrittäessään?

-

6. Onko hoidon kustannuksiin myönnettävää avustusta koskeva sääntely (8 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Kyllä

Kommentit

-

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida covid-19-taudin hoidon yksikkökorvausta määrittäessään?

-

7. Onko harkinnanvaraista osaa koskeva sääntely (11 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Jyväskylän kaupungin mukaan toimintokohtaisten avustusten laskennallinen malli ei kompensoi kaikille yksittäisille kunnille täysimääräisesti koronatilanteen hoitamisesta syntyneitä kustannuksia, koska yksikkökustannukset voivat vaihdella merkittävästikin eri kuntien välillä. Mikäli asetusluonnoksen mukainen toimintokohtainen korvausmalli ja mallissa luonnosteltu yksikkökorvauksen mahdollinen taso säilyy, joka on asetusluonnoksen mukaan vain 40–65 % yksikkökustannuksesta, on perusteltua, että avustuskokonaisuuteen sisältyy myös täydentävä osa, jolla on mahdollisuus kompensoida liian alhaiseksi jäävää korvaustasoa.

Tämänhetkisen asetusluonnoksen mukainen harkinnanvaraista osaa koskeva sääntely on kuitenkin hallinnollisesti erittäin raskas, eikä kunta pysty itse arvioimaan, onko oikeutettu harkinnanvaraiseen osaan asetusluonnokseen kirjattujen kriteerien perusteella.

8. Onko avustushaun aikataulua koskeva sääntely (13 §:ssä) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Jyväskylän kaupungin mukaan koronatilanteen hoidosta aiheutuvat kustannukset kunnille ovat tältä vuodelta merkittävät. Kunnan tilinpäätöksen ja kirjanpidon kannalta on erittäin tärkeää, että avustus saadaan kokonaisuudessaan kunnassa kohdistettua vuoden 2021 tuloksi, jotta tilinpäätöksen suoriteperusteisuus, tulojen ja menojen oikeinkohdistuminen, toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Asetusluonnoksen mukaan vuotta 2021 koskevat avustukset suoritetaan kahdessa osassa siten, että ensimmäinen osa koskee tammi-elokuuta ja toinen osa loppuvuotta, syys-joulukuuta.

Jyväskylän kaupungin mukaan tammi-elokuun aikana syntyneiden kustannusten osalta avustuspäätös tulee saada vuoden 2021 aikana ja lisäksi syys-joulukuun kustannusten osalta viimeistään heti helmikuun 2022 alussa, jotta loppuvuoden avustus ehditään jaksottamaan tilinpäätöksessä vuoden 2021 tuloksi.

Jyväskylän kaupungin koronapandemian osalta tilanne näyttää tällä hetkellä siltä, että avustuksen kohteena olevia toimintoja joudutaan jatkamaan edelleen vuoden 2022 puolelle. Tämän vuoksi avustuksen voimassaoloaikaa tulisivat jatkua vuoden vaihteen yli siten, että korvausta voidaan hakea myös vuoden 2022 puolella syntyviin kustannuksiin.

9. Mitä muuta haluaisitte lausua asetusluonnoksesta?

Jyväskylän kaupunki painottaa, että Suomen hallitus on linjannut syksyn 2020 budjettiriihessä koronaan välittömästi liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten täysimääräisestä korvaamisesta kunnille. Valtion vuoden talousarvioon on varattu määrärahaa tätä varten 1,6 miljardia euroa myönnettäväksi valtionavustuksina kunnille ja kuntayhtymille. Kunnat ovat strategian sekä sovittujen linjausten mukaisesti organisoineet ja resursoineet koronapandemian hoidon toimenpiteet. Jyväskylän kaupunki pyytää huomioimaan hallitusohjelman ja valtion talousarviokirjausten mukaisesti, että koronatilanteen hoidosta aiheutuvien kustannusten valtionavustusten tulisi olla kunnille kaikilta osin täysimääräisiä.

Covid-19-testaus

1. Mikä on yhden PCR-testin kustannus, kun ottaa huomioon näytteen oton, näytteen kuljettamisen sekä sen analysoinnin kustannukset?

100-149e

2. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien olennaisesti poikkeavan STM:n keskimääräisestä covid-19 testauksen arviosta (80-90 euroa/testi), mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

Jyväskylän kaupungin arvion mukaan testaamisen kokonaiskustannuksia nostavat muun muassa yksityisiltä palveluntuottajilta ostetun/ostettavan testaamisen kustannukset, joita kaupunki on ostanut muun muassa oman kapasiteetin rajallisen saatavuuden ja riittävyyden vuoksi.

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 testauksen kokonaiskustannuksesta?

> 81 %

4. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon hakijan kustannusvastuulle jääneiden covid-19-testien määrästä vuodelta 2021?

Jyväskylän kaupungin sote-palveluiden osalta pystymme toimittamaan luotettavan tiedon tehtyjen covid-19-testien lukumäärästä. Tieto saadaan Fimlab Laboratoriot Oy:ltä ja ostopalveluiden osalta sopimuskumppaneilta.

Covid-19-tartuntojen jäljittäminen

5. Kuinka paljon yhden todetun tautitapauksen aiheuttamat jäljityskustannukset ovat alueellanne olleet (kokonaisaika, sis. odotusajat/tartunta) vuoden 2021 osalta?

200 – 299 (8-16h)

6. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien poikkeavan olennaisesti STM:n keskimääräisestä jäljittämisen arviosta (310-320 euroa/tartunta) mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

-

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus jäljityksen kokonaiskustannuksesta?

21-40 %

Rokottaminen covid-19-tautia vastaan

8. Kuinka paljon yhden rokotustapahtuman tuottaminen on alueellanne maksanut kaikki kulut mukaan luettuina? (Ajanvaraus, materiaalit, pistos)

11 – 15

9. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen, että vähemmän kuin kuusi tai enemmän kuin kuusitoista euroa, mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

-

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 rokottamisen kokonaiskustannuksesta?

41-60 %

11. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon yksityisille toimijoille luovutetuista rokoteannoksista, joiden kustannukset eivät ole jääneet hakijan vastuulle?

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin sairaala-apteekki on vastaanottanut ja toimittanut edelleen maakunnan rokotteet. Sairaala-apteekin kautta Jyväskylän kaupungin on mahdollista saada tiedot luotettavasti kaikille toimijoille luovutetuista rokotteista.

Covid-19-taudin sairaalahoito

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 potilaan hoidon kokonaiskustannuksesta?

0-20 %

13. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon perusterveydenhuollon vuodeosastolla covid-19-diagnoosilla hoidettujen potilaiden määrästä?

Vastaus liittyen kysymykseen 12: Toistaiseksi Jyväskylän kaupunginsairaalan osastoilla on ollut hoidossa yksittäisiä koronaviruspotilaita, jotka on pääsääntöisesti hoidettu olemassa olevan, nykyisen henkilökunnan toimesta, jolloin lisäkustannuksia tullut koronavirusnäytteistä ja suojavarusteista. Tällöin lisäkustannusten osuus on ollut alle 20% potilaiden hoidon kokonaiskustannuksista. Mikäli jatkossa koronapotilaiden määrä osastohoidossa lisääntyy, joudutaan rekrytoimaan lisähenkilöstöä potilaiden hoitoon, ja tuolloin lisäkustannusten osuus nousee 41-60%:iin.

Vastaus liittyen kysymykseen 13: Jyväskylän kaupunki pystyy toimittamaan luotettavan tiedon kaupunginsairaalaossa hoidettujen koronapotilaiden lukumäärästä sekä myös heidän hoitopäivistään.

Korhonen Mirva
Jyväskylän kaupunki